

Infofiche Taalgericht vakonderwijs

Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs

Entiteit

Contactpersoon

Verschillende studies tonen aan dat taalgericht vakonderwijs een positieve invloed kan hebben op de (taal)ontwikkeling van leerlingen¹.

Taalgericht vakonderwijs is onderwijs waarin tegelijkertijd wordt gewerkt aan vak- en taaldoelen, bijvoorbeeld in aardrijkskunde en geschiedenis. Het idee erachter is dat taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het verwerven van vakinhouden en het ontwikkelen van vakspecifieke taalvaardigheid gaan dan ook samen. Die vak- en taaldoelen worden simultaan ontwikkeld via onderwijs dat contextrijk is, vol interactiemogelijkheden zit en waarbinnen de nodige taalsteun geboden wordt².

Context en interactie zijn niet specifiek voor taalgericht vakonderwijs. Alle leerkrachten werken met contexten en samenwerkend leren levert veel zinvolle interactie. Voor vaktaalleren is aandacht voor beide echter onmisbaar. Door de leerlingen daarbij op diverse manieren taalsteun te geven, wordt het leerproces geoptimaliseerd.

Taalgericht vakonderwijs sluit aan bij andere didactische concepten, zoals activerende didactiek, betekenisvol leren, samenwerkend leren en de concept-contextbenadering, maar heeft als onderscheidend kenmerk de simultane ontwikkeling van taalvaardigheid en vakspecifieke kennis en vaardigheden.

¹ Vanbuel, M., Boderé, A., & Van den Branden, K. (2017). *Helpen talenbeleid en taalscreening taalgrenzen verleggen? Een reviewstudie naar effectieve taalstimuleringsmaatregelen*. Gent: Steunpunt Onderwijsonderzoek.

² Hajer, M., & Meestringa, T. (2015). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Uitgeverij Coutinho

Taalgericht vakonderwijs kent verschillende alternatieve benamingen, zoals 'taal in de vakken', 'taalontwikkelen lesgeven'.

Pijlers van taalgericht vakonderwijs³:

1. Contextrijk leren

De leerkracht schept betekenisvolle contexten, aansluitend bij de (talige) voorkennis van leerlingen

- rijke taalomgeving met een variatie aan leermiddelen
- aansluiten bij de interesses van de leerlingen
- opwekken van de betrokkenheid van de leerlingen bij het onderwerp
- activeren van de aanwezige kennis van de leerlingen
- voorbeelden aanreiken en om voorbeelden vragen
- leren met verschillende zintuigen
- toetsen in context

2. Leren in interactie

De leerlingen worden aangezet tot praten en schrijven over de leerstof

- leerlingen stellen aan elkaar vragen, wisselen kennis uit, worden aangemoedigd om samen te werken
- leerlingen krijgen de kans om hun voorkennis, oplossingen en uitleg bij de antwoorden te verwoorden
- alle leerlingen krijgen voldoende kansen om taal te produceren (niet alleen durvers en taalsterke leerlingen)
- de leerkracht pendelt heen en weer tussen alledaagse verwoording en academisch taalgebruik
- respectvol klasklimaat om interactie te bevorderen
- er is gelegenheid tot reflectie
- groeperingsvormen worden doordacht en effectief ingezet
- het taalgebruik van de leerkracht is afgestemd op de leerlingen
- er wordt in gesprekken op een bewuste manier omgegaan met denktijd en begripscontrole

3. Leren met taalsteun

De leerlingen worden ertoe aangezet om hun taalvaardigheid verder uit te bouwen

- de leerkracht expliciteert (vak)taaldoelen en vakconcepten van een les(senreeks) door ze bijvoorbeeld op het bord te schrijven
- de leerkracht biedt de leerlingen steun bij het lezen en luisteren, bijvoorbeeld via sleutelschema's en bij het produceren van vaktaal (pratend en schrijvend), bijvoorbeeld via schrijfkaders
- de leerkracht geeft vaktaalgerichte feedback op inbreng van de leerlingen

³ <http://taalgerichtvakonderwijs.nl/veelgestelde-vragen#vraag1>, geraadpleegd op 16/04/2018

- de leerkracht herhaalt de goede taaluitingen van de leerlingen en parafraseert / herformuleert
 - de leerkracht bevestigt leerlingen positief als ze spreken en schrijven
 - de leerkracht geeft leerlingen voorbeeldformuleringen
 - de leerkracht visualiseert (schema's, afbeeldingen, noteren van begrippen, woordweb, mindmap) en gebruikt concrete voorwerpen en attributen ter verduidelijking van abstracte begrippen
 - leerlingen leren omgaan met moeilijke woorden
 - leerlingen krijgen aanwijzingen bij het lezen van teksten
 - leerlingen worden gestimuleerd om te noteren
 - de instructies worden duidelijk en kort geformuleerd en visueel ondersteund
-

Meer lezen:

- > Hajer, M., & Meestringa, T. (2015). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Coutinho
- > Verhallen, M. & Walst, R. (2001/2011) *Taalontwikkeling op school. Handboek voor interactief taalonderwijs*. Bussum: Coutinho
- > Bogaert N., Van den Branden, K., 2010. *Handboek taalbeleid secundair onderwijs*. Acco: Leuven
- > Vanbuel, M., Boderé, A., & Van den Branden, K. (2017). *Helpen talenbeleid en taalscreening taalgrenzen verleggen? Een reviewstudie naar effectieve taalstimuleringsmaatregelen*. Gent: Steunpunt Onderwijsonderzoek
- > *Kijkwijzer Taalontwikkelen lesgeven in het Hoger Onderwijs*. Arteveldehogeschool, Dienst studieadvies en HUB-KAHO
- > <http://taalgerichtvakonderwijs.nl/>
- > <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/taalgericht-vakonderwijs>
- > <http://www.taalbeleid.org/index.php?idWp=326>
- > <http://nederlands.slo.nl/themas/tgvo>